

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yirmi dokuzuncu İnikat

27.1.1956 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	286	vakkat ve Bütçe encümenleri mazbataları (3/88)	287:298
2. — Havale edilen kâğıtlar	286:287		
3. — Yoklama	287	2. — Türk Tabipleri Birliği hakkındaki 6023 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Adliye encümenleri mazbataları (3/228)	298
4. — Müzakere edilen maddeler	287		
1. — 2624 sayılı Kanun hükümlerine göre istihdam edilen orta tahsil yardımcı öğretmenliklerinde geçen hizmetlerin 5434 sayılı Kanunun geçici 65 nci maddesinde bahsedilen «Aylık ücretli, sürekli vazifeler» meyanında bulunup bulunmadığının tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve Mu-		3. — Rize Mebusu İzzet Akçal ve Niğde Mebusu Hüseyin Avni Göktürk'ün, tes-cil edilmeyen birleşmelerle bunlardan doğan çocukların cezasız tesciline dair kanun teklifi ve Dahiliye, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/17)	296

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Afyon Karahisar Mebusu Saip Özer'in vefat ettiğine dair Başvekâlet tezkeresi okunarak **ayakta iki dakika saygı duruşunda** bulunuldu.

Arazi Vergisi Kıymetlerinin Artırılması, Arazi ve Bina Vergileri ile Binalardan Alınan Buhran Vergisinin Muvazenei Umumiyyeye devri, 5432 sayılı Vergi Usul Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi,

Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Maliye Vekâleti kısmına eklenecek kadrolar ve Hususi İdarelerden naklen alınacak memurlar hakkındaki kanun lâyhaları, Başvekâletin talebi üzerine, iade olundu.

Ruznamede mevcut kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden önce görüşülmesine dair karar kabul edildi.

16 Şubat 1952 tarihli Türkiye - Batı - Almanya Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarına Ek 21 Aralık 1954 tarihli Protokollerle ekleri mektupların tasdikine;

Türkiye ile Bulgaristan arasında 23 Şubat 1955 tarihinde imzalanan Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarının tasdikine;

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı arasında imzalanan (10. A) numaralı Ek Anlaşmanın tasdikine;

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilâtı ile Türkiye Hükümeti arasında Hükümetimize yapılacak Teknik Yardım hakkındaki 6 sayılı Ek Anlaşmanın tasvibine;

Nebatları Hastalık ve Zararlı Böceklerden Koruma Kanununun 3 ncü maddesinin değiştirilmesine;

Türkiye ile İtalya arasında imzalanan İktisadi ve Teknik İş Birliği Anlaşmasının tasdikine dair kanunlar kabul olundu.

Eczacı Odaları Birliği Kanunu ile,

Seyhan vilâyetinin (Adana) olarak değiştirilmesi hakkındaki Kanun da kabul olundu.

Tescil edilmeyen birleşmeler ile bunlardan doğan çocukların cezasız tesciline dair kanun teklifinin üç maddesinden maadası kabul edildi.

Yabancı memleketlerde muvakkat mahiyette Modüs Vivendiler ve Ticaret Anlaşmaları akdi ve bunların şümulüne giren maddelerin Gümrük Resimlerinde değişiklikler yapılması ve bu Anlaşmaya yanaşmayan devletler muvaredatına karşı tedbirler alınması hususunda Hükümette salâhiyet verilmesi hakkındaki kanun lâyhasının birinci müzakeresi bitirildi.

5434 sayılı Kanununun 133 ncü maddesiyle yürürlükten kaldırılan Askerî Mâlûllerin Terfihine dair olan 551 sayılı Kanuna göre araziye müstahak olup da henüz bu haklarını arazi olarak alamayanların istihkaklarının nakden ödenmesi hakkındaki kanun lâyhasının da heyeti umumiyesi üzerinde görüşüldü.

27 . I . 1956 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
Fikri Apaydın

Kâtip
Zonguldak Mebusu
Edibe Sayar

Kâtip
Kayseri Mebusu
Ömer Mart

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Amasya mebusları Kemal Eren ve Faruk Çöl'ün, Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma hakkındaki 4373 sayılı Kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesine ve bu kanuna muvakkat bir madde eklenmesine dair kanun teklifi (2/248) (Nafia, Dahiliye ve Bütçe encümenlerine)

2. — Seyhan Mebusu Mehmet Ünal'dının, Çukurova Üniversitesi Kuruluşu hakkında kanun

teklifi (2/249) (Maarif ve Bütçe encümenlerine)

Mazbatalar

3. — Denizli Mebusu Ahmet Hamdi Sancar ve 16 arkadaşının, Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adliye Vekâleti kısmında değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Adliye ve Büt-

ge encümenleri mazbataları (2/201) (Ruznameye)

4. — Sigortacılık Mütchassısı Celbi Hususunda Türkiye Hükümeti ile Birleşmiş Milletler

Teknik Yardım İdaresi Arasında Akdolunan 17 sayılı Ek Anlaşmanın tasvibi hakkında kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/209) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Fikri Apaydın

KÂTIPLER : Übeydullah Seven (Hakkâri), Ömer Mart (Kayseri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılaacaktır, efendim.
(Erzincan mebuslarına kadar yoklama yapıldı)

REİS — Celseyi açıyorum, efendim.

Ruzname ile alâkalı teklif vardır, okutuyorum.

B. M. Meclisi Reisliğine

Kanun ve tefsir tekliflerinin suallerden önce görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Tokad Mebusu
Ahmet Gürkan

Yüksek Reisliğe

Ruznamedeki lâyiha ve tekliflerin şifahi sul takrirlerinden evvel müzakere edilmesini arz

ve teklif ederiz.

Trabzon

Sabri Dilek

Denizli

A. Hamdi Sancar

Erzurum

Abdülkadir Eryurt

Kocaeli

Selâmi Dinçer

REİS — Efendim, takrirlerin her ikisi de suallerin tehirinde müttefiktir, ama birisinde tefsirler de vardır. Diğeri sadece kanun lâyiha-larının suallerden evvel görüşülmesini istemektedir. Yüksek kararınız nasıl tecelli ederse ona göre hareket edeceğiz, efendim.

Bu itibarla, tefsirlerden başlamak suretiyle müzakerelelere devam hususunu tazammun eden takriri reylerinize arz edeceğim. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — 2624 sayılı Kanun hükümlerine göre istihdam edilen orta tahsil yardımcı öğretmenliklerinde geçen hizmetlerin 5434 sayılı Kanunun geçici 65 nci maddesinde bahsedilen «Aylık ücretli, sürekli vazifeler» meyanında bulunup bulunmadığının tefsirine dair Başvekâlet tezkeresi ve Muvakkat ve Bütçe encümenleri mazbataları (3/88) (1)

REİS — Bahattin Bey, buyurun.

BAHATTİN ÖRNEKOL (Sivas) — Muhte-

(1) 46 sayılı mazbata 27 nci İnikat zaptına bağlıdır.

rem arkadaşlar, geçen Pazartesi Oturumunda izah etmiştim. Bu mevzuda vekâletlere mütenazır olarak 15 kişiden müteşekkil bir Muvakkat Komisyon teşekkül etmişti. Komisyon bu mevzuu incelemiş ve 2624 numaralı Kanun gereğince istihdam edilip de halen asil olarak öğretmen kadrosuna alınmış olan yardımcı öğretmenlerin ücrette geçen hizmetlerinin, borçlanmak suretiyle emekliliğine sayılmasının uygun olacağını kabul etmiş ve bu yolda bir tesis yapılmasını lüzumlu görmüştür.

Fakat bu sene bu mevzu Bütçe Encümeninde görüşülürken her nasılsa Bütçe Encümeni mazbatasının kararı bizim karımıza uymamak-

tadır. Onun için tensip buyurulursa görüşmelerimizde Muvakkat Encümen mazbatasının esas tutulmasını arz ve teklif ediyorum.

REİS — Mustafa Reşit Tarakçıoğlu.

Reşit Bey, Bahattin Bey arkadaşımızın bir de takrirleri vardır. Bu sebeple bir usul meselesini hal için uğraşyoruz. Çünkü bir usul meselesi karşısındayız. Bahattin Bey arkadaşımız, yaptıkları izahlarını verdikleri takrirle de teyit ve talebetmektedirler. Reşit Bey biraderimize usul meselesinin halli için müzakere açılmış olduğunu hatırlattırım. Elimizde notları görünce esas hakkında konuşacağınızı tahmin etmiş bulunuyorum. Binaenaleyh müsaade buyurun, esasa geçmeden usul meselesini halledelim.

Bütçe Encümeni.

BÜTÇE ENCÜMENİ M. M. MAZHAR ŞENER (Giresun) — Muhterem arkadaşlar; Bahattin Örnekol arkadaşımızın takririni dinledik. Fakat bu takirde Bütçe Encümeni mazbatasının değil, Muvakkat Encümen mazbatasının müzakereye esas itihaz edilmesi hakkında her hangi bir mucip sebep gösterilmemektedir. Eğer bu takirde «meselenin asıl sahibi, ihtisas yeri Muvakkat Encümenidir» şeklinde bir ifadeye bulunulsaydı o vakit bunu burada müzakere ve münakaşa edebilirdik.

Muhterem arkadaşlar; takdir edeceğimiz veçhile bu mevzuun, emeklilik mevzuunun malî bir mevzu olması itibariyle de İhtisas Encümeni Bütçe Encümenidir ve o itibarladır ki Bütçe Encümeni bu mevzudaki görüşünü raporu ile tesbit edip Yüksek Heyetinize arz etmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh İhtisas Encümeni olmak itibariyle Bütçe Encümeni raporunun müzakereye esas olması lâzımdır, İktüzüğün buna ait olan hükümleri de ortadadır. Şayet arkadaşım bu mevzuda Geçici Encümen raporunun hilâfına alınan kararı mevzubahsediyorlarsa, bu, esasa taallük eden bir keyfiyettir. Bütçe Encümeninin mazbatasına muhalefet edecek arkadaşlarımız burada çıkarlar, noktai nazarlarını müdafaa ederler, elbette ki, biz de encümen olarak mukabil noktai nazarlarımızı Heyeti Aliyenize arz ederiz. Takdir, Heyetinizin vereceği kararla taayyün eder. Bu bakımdan bu takririn reddini rica ederim.

REİS — Takriri okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Bu mevzuu incelemek üzere geçen yıl vekâletlere mütenazır olarak bir muvakkat encümen teşkil edilmişti. Bütçe Encümeni mazbatası, Muvakkat Encümen mazbatasına uymamaktadır. müzakerelerin, Muvakkat Encümen mazbatası üzerinde cereyan etmesini arz ve teklif ederim.

Sivas Mebusu

Bahattin Örnekol

REİS — Mazbata hakkında arkadaşlarımızdan birisi takrir sahibi olarak diğeri encümen adına noktai nazarlarını belirttiler. Karar Yüksek Heyetinizindir. Takirde Muvakkat Encümenin noktai nazarının ve yapmış olduğu teklifin müzakereye esas olması istenilmektedir. Bu hususu reylerinize arz edeceğim. Kabul edip etmemek şeklinde tecelli edecek kararınıza ittiba edeceğiz efendim.

Bahattin Örnekol arkadaşımızın takrirlerini reylerinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar lütfen işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler... Teklif kabul edilmemiştir.

Bütçe Encümeni raporunu okuyoruz, efendim.

(Bütçe Encümeni raporu okundu)

REİS — Mustafa Reşit Tarakçıoğlu.

MUSTAFA REŞİT TARAKÇIOĞLU (Trabzon) — Arkadaşlar mesele şudur : 15 - 20 sene evvel Maarif Vekâleti ortaokul ve liselere muallim bulamamış. Ücretle ve üç sene müddetle muallim aramış. Kanuni evsafi haiz zevattan muallim bulmuş. Fakat üç sene geçtikten sonra ihtiyaç devam ettiği için yeni bir kanunla müddeti üç sene daha uzatmış. Hulâsa olarak arz edersek, bu hal 16 - 17 sene müddetle ve her üç senede bir bu müddeti uzatmak şartıyla ücretli muallim çalıştırma şeklinde devam ettirilmiş. Bunlardan bir kısmı sonradan doğrudan doğruya kadroya geçmişlerdir. Bu muallimler hakkında 1950 senesinde, artık bundan sonra ücretli muallim çalıştırmaya ihtiyacımız yoktur, diye bir kanun çıkarılmıştır. Bu kanunla artık bu işe son vermişlerdir. Ücretli muallim çalıştırmıyorlar.

Şimdi, 15 - 16 yıl çalışmış olan ücretli muallimlerin bir dâvası var, diyorlar ki : Biz âmme hizmeti gördük, 10 yıllığımızı borçlandırdın,

Emekli Sandığı Kanunundan biz de istifade edelim.

Maliye Vekâleti diyor ki : «Sizin bu hizmetiniz muvakkattir, sürekli hizmet değildir. Ücretli sürekli hizmet olsa idi Emekli Kanununun maddesine tevfikân sizi de borçlandırırız ve emeklilik hakkından istifade ederdimiz. Fakat sizin hizmetiniz kanunu mahsusla muvakkat bir hizmettir, sürekli olmıyan bir hizmette çalışmış olduğunuz için sizin talebinizi is'af edemeyiz.»

Bu muallimler bunun üzerine Devlet Şûrasına gidiyorlar. Devlet Şûrası diyor ki : «Muallimlik muayyen, sabit ve sürekli bir hizmettir. Binaenaleyh sizin borçlanarak emeklilik hakkını almanız lâzımdır.» Ve bunların lehine bir karar veriyor. Bu defa Maliye Vekâleti tashihi karara gidiyor, Devlet Şûrası bu tashihi kararı da reddediyor. Şöyle diyor :

(Senelerden beri hussui kanunları ile idare edilegelmekte olan sabit ve muayyen ve daimî bir hizmete taallûku bulunan ve mahiyeti itibarıyla muvakkat bir hizmet sayılması mümkün olmıyan yardımcı öğretmenlik vazifesinin geçici bir hizmet telâkki edilerek bu vazifede bulunanların 5434 sayılı Kanun hükümlerinden istifade ettirilmemesi azınlık ve yabancı okulların Millî Eğitim Bakanlığı tarafından tâyin olunan öğretmenliklerde geçen hizmeti bile çerçevesi dâhiline almış olan mezkûr kanunun gaye ve maksadı ile telif edilemeyeceğinden....) Ve böylece Maliye Vekâletinin tashih arzusunu isaf etmiyor.

Bunun üzerine Maliye Vekâleti Yüksek Meclise müracaat ediyor ve tefsir istiyor. Bir muhtelit komisyon Yüksek Meclis tarafından seçiliyor. Bu komisyon diyor ki : «Bu muallimlerin hakkı vardır; borçlandırılmış, emekli müddetlerinin on yıllığı sayılısın.»

Bütçe Encümeni, Geçici Komisyonun kararına itiraz ediyor. Şu noktadan itiraz ediyor : Bütçe Encümeninin üzerinde durduğu cihet şu :

Bunlar E cetvelinden maaş alıyor, E cetvelindeki hizmetler geçicidir; eğer biz bu muallimlere hak verirsek E cetvelinden ücret alanlara da emeklilik hakkının tanınması icabedecektir... Ondan dolayı reddediyorlar.

Ben merak ottim; E cetveline dâhil hizmetler nelerdir diye. 1956 yılı bütçesinin E cetveline dâhil hizmetlerin Maliye Vekâletine aid olanlar; «Muamele ve İstihlâk vergilerinin mü-

essiriyetini temin maksadiyle kurulan gizli istihbarat arşivleri tesis kurulma işleri henüz ikmal edilmemiş olduğu için bu işlerde yardımcı olarak çalışması icabedenler.» «İstikraz tahvilleri kuponları ve itfa olunan tahvillerin Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasına teslim edilmesi için istihdamına lüzum olan saymanlar.» Bunun gibi hakikaten geçici hizmetler...

Nafia Vekâletinde; meselâ : «Hava meydanlarının yapılması için o meydanlar tamamlanmaya kadar çalıştırılan memurlara verilen ücretler.» Dünyaya gelecek memur çocuklarına, geçen yıllarda dünyaya gelmiş memur çocuklarına verilen tahsisat.

Ziraat Vekâletinde E cetvelinde bulunanlar; makinist, aşçı, aşçı yamağı falan.

Çalışma Vekâletinde; konferansçılara verilen ücretler. Hulâsa, görülüyor ki, muhtelif vekâletlerin E cetvelinden ücret alan kimselerin vazifeleri hakikaten geçicidir. Ama muallimlik hizmeti, meselâ itfa olunacak tahvillerin sayılıp bitirilmesi gibi muvakkat bir hizmet midir? Sonra, azınlık ve yabancı okullara Maarif Vekâleti tarafından tâyin edilen muallimlere tanınan hakkı bizzat Maarif Vekâletinde çalışan muallimlere niye tanımayalım. Yani demek istiyorum ki, Bütçe Encümeninin E cetveli arasında saydığı hizmetlerle muallimlik hizmeti telif edilemez ve ona benzetilemez. Bu hizmet muayyendir, sabittir, devamlıdır. 17 sene çalıştırılmışlar efendim. Onun için Bütçe Komisyonunun raporunun reddiyle Geçici Komisyonun raporunun kabul edilmesini rica ederim.

REİS — Ahmet Morgil.

AHMET MORGİL (Rize) — Muhterem arkadaşlar, benden evvel konuşan Sayın Tarakçıoğlu arkadaşımız meseleyi bertafsil arz eylediği için bendeniz kısaca mâruzatta bulunacağım. Durum şudur : 1934 yılında orta öğretimde öğretmen ihtiyacı dolayısıyla bir kanun çıkıyor. Bu kanun gereğince 3 sene müddetle yardımcı öğretmen kullanılıyor. Fakat 3 sene zarfında bu ihtiyaç zail olmadığı için, yeniden bir kanun çıkarılıyor. Ve buna devam edilmek suretiyle 1934 yılından 1951 yılına kadar bu arkadaşlar meslekte devamlı bir şekilde çalışıyorlar. 1951 yılında bunlar kadroya almıyorlar. Ama bunların içinde öğretmenlik ehliyet ve li-

yakati olmıyanlar esasen tasfiye ediliyor. Yüksek mektep mezunu veya öğretmenlik ehliyet imtihanını vermiş olanlar ve bunlardan da müspet raporlarla başarısı tesbit edilenler kadroya geçiriliyor. Malûmu âlileri olduğu veçhile, ücretli bir vazifeden kadroya geçenler 10 yıllık müddetlerini borçlanmak suretiyle emekliye saydırıyorlar. Bu arkadaşlar da bu haktan istifade etmek istiyorlar. Mesele bundan ibarettir.

Şimdi Maliye Vekâleti ve Maliye Vekâletinin kanaatini kabul eden Bütçe Encümeni raporunda, «Bu vazife sürekli olmadığı için kendilerinin 10 yıl müddetle borçlandırılmalarına imkân yoktur,» diyor.

Aziz arkadaşlarım, sürekli olmayış sadece kanundaki bir kayıttan ibarettir. Yoksa fiilî durum süreklidir. Bunlar 1934 te tanzif edilmiş ve 1951 e kadar devamlı olarak çalışmış ve ondan sonra da kadroya alınmak suretiyle vazifelerine devam etmişlerdir. Binaenaleyh, sürekli değildir, kaydı asla vârit değildir. Fiilî durum tamamen süreklidir.

Sonra arkadaşlarım, burada üzerinde hassasiyetle durulacak bir mesele de şudur : Farz ve kabul edelim ki, fakülte mezunu olan iki arkadaştan biri sevki kaderle yardımcı öğretmen olmuştur, diğeri de ücretli bir vazifeye girmiştir veya asıl öğretmen olmuştur. Şimdi yardımcı olan arkadaş 17 sene müddetle çalıştıktan sonra 1951 de kadroya girerken, aradan geçen müddet terfi sürelerine bürünüp maaşına bir zam yapılmış değildir. 17 sene mesaiden sonra yine mebdde maaşla kadroya girmek suretiyle esasen bu arkadaşlar mağdur edilmişlerdir. Bu hakkı kendilerine vermeyecek olursak; her hangi bir ücretli vazifeden kadroya geçmiş olup da on yıllık müddetle borçlanma hakkı tanınmış olanlarla bunlar arasında bir adaletsizlik meydana gelecektir.

Kanundaki «muvakkat» kaydının esbabı mucibesi hiç şüphesiz şudur : İhtiyaç dolayısıyla yardımcı öğretmen alınırken her zaman tam evsafı haiz öğretmen bulunamamıştır. Meselâ lise mezunlarına da ortaokullarda yardımcı öğretmenlik vazifesi verilmiştir. Kanundaki «muvakkat» kaydı, vazı kanunca ihtiyaç zail olduğu zaman evsafı haiz olmıyan kimselerin bir hakkı müktesep iddia etmeksizin vazife dışına

çıkarılmaları imkânını sağlamak maksadiyle konulmuştur.

Sonra bu muvakkat kaydında hiç şüphesiz alâkahların hiçbir sun'u taksiri yoktur. İhtiyaç dolayısıyla ve ihtiyaç iyi hesabedilmediği için üç senelik müddet konulmuş, fakat arkasından bir üç sene temdid edilmiş ve böylece 17 sene bu temdit devam edegelmiştir. Fakat alâkah arkadaşlar devamlı olarak vazife görmüşlerdir. Eğer bu mevzu karşısında hassas davranmaz ve adaletsizliği bertaraf etmezsek bu ve bunun gibi hareketlerin neticesi olarak yakın bir gelecekte yeniden bir intibak kanunu yapmak lüzum ve zarureti karşısında kalırız. Bu itibarla çok istirham ediyorum, haklı bir dâvadır, belki hukuki şekil itibariyle bir muvakkatlık kaydı vardır, fakat vazife esnasında doğan bir hakka taallûk etmesi dolayısıyla haklı bir dâvadır. Bu itibarla Bütçe Encümeni raporunun reddiyle Muvakkat Encümen mazbatasının müzakeresini bilhassa istirham ederim.

BAHATTİN ÖRNEKOL (Sivas) — Muhterem arkadaşlarımın benden evvel konuşanların temas etikleri noktalara temas ederek konuşmamı uzatacak değilim.

Mevzuubahsolan kanun 20. XII. 1934 tarihinde çıkarılmış olup Maarif Vekâletinin orta tedrisat müesseselerinde 3 yıl müddetle ücretli yardımcı öğretmen tâyinine salâhiyet vermektedir. Bu vazifenin muvakkat bir vazife olarak telâkki edilmesinin doğru olmadığı muhakkaktır. Maliye Vekâleti ve Emekli Sanbörmece yardımcı öğretmenlik yapmış olup da bundan sonra asli kadroya geçen arkadaşların borçlandırılması sauretiyle ücrette geçen hizmetlerinin emekliliklerine sayılmaması tarafına gidilmektedir. Halbuki ihtivaen devamı dolayısıyla 1938 de çıkarılan 3299 sayılı Kanunla 3 yıl. 1941 de çıkarılan 3976 sayılı Kanunla 3 yıl. 1940 ta çıkarılan 4504 sayılı Kanunla 5 yıl. 1948 de çıkarılan 5286 sayılı Kanunla 3 yıl olmak üzere 14 yıl daha hesaplanmış ve kanun ilk çıktığı tarihten itibaren 17 yıl meriyette kalmık ve 27. XII. 1951 de sona ermistir.

Şimdi muvakkat telâkki edilen bir vazife tasavvur buyurun, 17 sene devam eden bir vazife nasıl muvakkat olur? Esasen 30 yıl emeklilik müddeti olduğuna göre bu müddetin yarısından fazlası olan 17 yıl yardımcı olan arkadaş nasıl muvakkat bir vazife yapmış olur? Buna

kıyasen her sene yenilenmesi icabeden bir zaruretle azımlık okulu ve yabancı okul öğretmenlerinin bu seneki durumu bir öteki seneye uymaz. Bir sene vazife alan arkadaşlar öteki sene azımlık okullarındaki vazifelerinden uzaklaştırılır. Bu durumu dahi bünyesine alan 5434 sayılı Kanunun muvakkat 65 nci maddesi azımlık ve yabancı okullara Maarif Vekâleti tarafından tâyin edilenlerin öğretmenlikte geçen hizmetlerinin borçlanmasını kabul etmiştir. Bu böyle olunca 17 sene gibi birbirini mütaakıp uzatılmak suretiyle devam eden şu vazifenin muvakkat telâkki edilmesi ve müstehiklerinin bu haktan faydalanamaması komisyonumuzca adalete uygun görülmemiştir. Yalnız, 5434 numaralı Kanunun muvakkat 65 nci maddesi metninde azımlık ve yabancı okullar öğretmenleri ismen zikredildiği için tefsir yoluyla bu hakkın bu arkadaşlara verilmesi cihetine gidilememiştir. Dahilî Nizamnamenin 29 ve 124 ncü maddelerine ait 13 ve 68 numaralı notlardaki salâhiyetlere dayanarak bu hizmetlerin de borçlanmaya sayılması hususunda muvakkat encümen bir tesis hazırlamıştır. Bütçe Encümeni mazbatasında yardımcı öğretmenlerin hizmet müddetlerinin kanunla tahdid edilmiş olduğu, verilen ücretlerin muayyen bir kadroya istinâd ettirildiği ve kanunun meriyetten kaldırılmış olduğu ve E cetveline dâhil ücretli müstahdemlerin de böyle bir talepte bulunabileceği ileri sürülerek bu tesis teklifimizin reddedilmesi istenilmektedir. Halbuki, yukarda da arz ve izah ettiğim gibi, muvakkat olduğu iddia edilen bu hizmet 17 sene devam etmiştir. Rica ederim, hangi muvakkat hizmet 17 sene, 30 senelik tekaüt müddetinin yarısından fazla bir zaman devam eder? Birçok resmî vazifeler vardır ki, 17 sene devam etmeden lâğvedilmiş ve mensupları başba bir nam ve etiken altında başka teşekküllerde vazife almışlardır ve emeklilik hakları devam etmektedir. 2624 No. lı Kanunun 3 ncü maddesinde de (Bunlardan 439 No. lı Kanunun hükümlerine uygun olarak imtihan verenler orta tahsil muallimliği hakkını elde ederler) denilmektedir. Bu hükme dayanarak Maarif Vekâleti 1948 den 1951 e kadar yardımcı öğretmenlerden üniversite mezunlarıyla, ehliyetname imtihanı vermiş olanları ciddi bir tefişe tâbi tutarak muvaffakiyetleri sabit olanları peyderpey asıl kadroya geçirmiştir. Halen,

bunlar 5 - 8 senelik bir kідeme sahip bulunmaktadırlar. Halbuki içlerinde belki 15 - 17 sene bu hizmeti devamlı olarak ifa etmiş olanlar vardır.

Ücretlerine gelince; bu kanunun ilk neşredildiği tarihte, yardımcı öğretmenlere, okutacakları ders saati başına ayda bir lira hesabıyla ücret kararnamesi çıkarılıyordu. Bu ücret, o zaman 20 lira asli maaşa tekâbül eden 60 lirayı tecavüz edemiyordu. Bilâhara, hayat pahalılığı dolayısıyla lise mezunlarının ücreti 25 lira asıl maaşın karşılığı olan 75 liraya ve yüksek okul mezunlarının ücreti 30 liranın karşılığı olan 85 liraya çıkartılmıştır.

Ücretler, saat hesabıyla verilmekle beraber, tatilde de ödeniyordu. Bu da kadronun daimi olduğunu ifade eder. E cetveline dâhil olan hizmetler esasen geçici hizmetler olduğundan böyle bir hak iddia edemeyecekleri gibi, yardımcı öğretmen olarak çalışmış olup halen asıl öğretmen kadrosuna geçirilmiş olanlardan birçoğu Devlet Şûrasına müracaat etmişler ve Devlet Şûrası, (Senelerden beri hususi kanunlar ihdas yolu ile temdid edilen ve esasen sabit, muayyen ve daimi bir hizmete taallûku bulunan ve mahiyeti itibariyle de muvakkat bir hizmet sayılması mümkün olmıyan yardımcı öğretmenlikte geçen hizmetlerin borçlanmaya tâbi tutulmamasının, azımlık ve yabancı okullar öğretmenlerinin bile hizmetlerini çerçevesi dâhiline almış bulunan mezkûr kanunun gaye ve maksadı ile kabili teli olamayacağı) esbabı mucibesıyla lehlerinde karar vermiş ve Emekli Sandığının tashihi karar talebini reddetmiştir. Bu itibarla Bütçe Encümeninin mazbatasının reddedilmesini ve Muhâtelit Encümenin tesis teklifinin kabul edilmesini arz ve istirham ediyorum.

Bunun için bir takrir veriyorum.

REİS — Ziya Termen.

ZIYA TERMEN (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, sözlerime başlarken Bütçe Encümeninin bu mevzudaki noktai nazarının yanlış bulunduğuna dair bir kanaate sahib olduğumu evvel emirde arz etmek isterim. Bütçe Encümeni bu meseleyi tamamen kitabî ve mantiki olarak düşünmüş, kelimeler üzerinden hareket ederek işi karara bağlamış ve fakat meselenin hukuki tarafı üzerinde, asla durmamıştır.

Bu mesele, Türkiye'de öğretmen bulmakta güçlük çeken Maarif Vekâletinin 17 yıl müd-

detle tatbik ettiği bir tedbirin neticesi olarak; Türk maarifine 17 sene hizmet etmiş olan lise mezunu Türk vatandaşlarının, bu hizmetlerine mukabil Emekli Sandığı Kanunundan faydalanan mamaları gibi bir mevzu karşılıklarına dikmektedir. Bütçe Encümeni, huzurunuzdaki bu mevzu ile aşağı - yukarı adedi 5 bini tecavüz eden bir münevverler küttesinin (ki bunlar halen Devlet çarkında vazifeli insanlardır.) Hayatlarının 17 senesini açığa çıkarmak, 17 sene müddetle Türk maarifine yaptıkları hizmet karşılığında beş kuruş Devlet anlayışı görmek gibi bir mevzu ile karşı karşıya getirilmiş bulunmaktadır. Maliye Vekâleti Meselenin aslını Başvekâlete arz ederken; bu meseleye dair Devlet Şûrası kararlarının, müracaatçılar lehinde tecelli ettiğine işaret etmektedir. Benden evvel konuşan arkadaşlarım bu durumu, Yüksek Heyete takdimde ağır aldılar. Arkadaşlarımızın arz ettiği bu hizmetin muvakkat bir görev olması, sürekli olmaması hususu, itiraf etmek lâzımdır ki, kanunda nusarrahtır; bunu kabul edelim. Ancak Devlet Şûrası, bu hizmeti vermiş olanların yegân yegân, münferiden açıkları dâvaları haklı görmekte ve kendilerine Devlet Şûrası olarak, hak tanımaktadır. Maarif Vekâleti, işte Devlet Şûrasının bu hak tanıyışından istifade ederek, mevzuu bir tefsir meselesi olarak Meclise intikal ettirmişti.

Demek ki, Devlet Şûrası bu mevzua hukuki yönden kararını vermiş, damgasını basmıştır.

Bütçe Encümenine gelince : Bütçe Encümeninin bu mevzu üzerindeki hareket fikri nedir? Evvelâ bu noktayı aydınlatmam lâzımdır. Encümen, kanunda muradedilen hususun kelimeleri olarak, terimler olarak, umumi kanaviçesini, hututunu ele alarak tatbik ediyor, muvakkat oluşu, devamlı olmayışı keyfiyetini öne sürerek, bu mevzuda hizmet etmiş öğretmenlerin, devamlı vazife vermemiş olmalarından ötürü, bu kanunun bu fıkrasına göre, emeklilik mevzuunda hizmet müddetlerinin bir hizmet yılları olarak sayılmamasına karar veriyor. Şimdi Bütçe Encümeni pekâlâ biliyor ki, bu kanunun 65 nci maddesinin 11 nci bendinde, azınlık okullarında vazife veren öğretmenlerin durumları, emeklilik hakkına muhatap olarak hülâsa ve telâkki olunmuştur. İstanbul'da Rum, Ermeni ve Yahudi olarak Türk vatandaşı olmak üzere, Türkiye'de, kendi arzu ettikleri şekilde mektep

açmış bulunan ve Lozan Andlaşmasına kadar giden bâzı hususi kanunlarla da Türkiye'de kolejer açmış bulunan Amerikan ve İngiliz misyon mekteplerinde vazife veren Türk öğretmenleri vardır ve bunlara dahi emeklilik hakkı, son bir anlayış olarak tanınmıştır. Yabancı mekteplerde vazife veren öğretmenlerin durumları daimî olduğu için Bütçe Encümeni elbette bizim bu misalimizi meselenin gürütülmesinde bir esas olarak telâkki etmeyecektir, haklıdır. Daimîlik mevzuunda, Bütçe Encümeninin noktai nazarına iştirak ediyorum. Ancak, bu mesele, sadece «daimîlik», «süreklilik» kelimesinden hareket edilerek bir neticeye bağlanacak bir mesele değildir. Edirne Sirkeci arasında vaktiyle işliyen Fransız demiryolu şirketinin vagonlarında bilet damgalıyan, yabancı şirket emrinde vazife veren bir memura, emeklilik hakkı tanınmışken bu memleketin maarifine on yedi sene müddetle devamlı şekilde vazife vermiş olan memura da bu hakkı tanımamız kalben zaruridir. Binaenaleyh bu tefsir meselesinde kelimelerden hareket etmiyelim, emsaline nazar atfedelim. Bu memleket maarifine on yedi sene hizmet veren bu arkadaşların haklarını kemali bitarafi içinde tanıyalım. Zira bu hizmet, yağma olarak verilecek bir emeklilik hakkı değildir. Bu hizmetlerin hizmet sayılmasına muvafakat edilmesi yine de bir ödeme neticesi tahakkuk edecektir. Bu tefsir meselesinde, Bütçe Encümeninin kararının reddini Yüksek Heyetinizden istirham ederim. Esasen Şûrayı Devlet kararları da, Bütçe Encümeni düşüncesinin hilâfında ve Bütçe Encümeninin bu mevzudaki noktai nazarının uzağındadır.

Binaenaleyh bu konuda Muvakkat Encümenin anlayışını kabul etmek demek olan Bütçe Encümeninin anlayışını, lütfen reddedelim arkadaşlar.

ORHAN DENGİZ (Uşak) — Çok muhterem arkadaşlarım, bendeniz de benden önce konuşan çok muhterem arkadaşım gibi Bütçe Encümeninin öğretmenlere aidolan bu kararının doğru olmadığı kanaatinde bulunduğumu bâzı misallerle izaha çalışacağım.

Yardımcı öğretmenlik müessesesi 1934 yılında, Maarif Vekâletinin öğretmen bulmakta güçlük çektiği bir zamanda ihdas edilmiş ve 3 sene gibi geçici bir zaman için ihdas edilmiş iken

bu müessesese 1951 yılına kadar devam etmiştir. Bilhassa bu nokta gösteriyor ki Maarif Vekâleti yardımcı öğretmenlerden 17 sene gibi bir zaman istifade etmiş ve çok sevdiğimiz çocuklarımızın ilim ve irfan yuvasında bu gibi elemanlardan feyiz almasını muvafık bulmuştur.

Ancak 1953 yılında 5991 sayılı Kanunla, memleketteki üniversite mezunu ve yüksek okul mezunu adedinin çoğalmasi dolayısıyla, bu yardımcı öğretmenlik kaldırılmış ve yüksek okul mezunu olanlara mahsus olmak üzere ücretli öğretmen istihdamı şekline gidilmiştir. Burada arz etmek istediğim, üzerinde ehemmiyetle durulacak nokta şudur : Bu yardımcı öğretmenler lise mezunu olduktan sonra yüksek tahsil de yapmış olarak kadroya geçmişler ve maaş durumuna intikal ettirilmişlerdir. Bu öğretmenler Emekli Sandığı haklarından da istifade etmişlerdir. Bu arkadaşların eski zamanlardaki yardımcı öğretmenlikte geçen hizmetlerini de eklemek suretiyle istifadeleri mümkün kılınmamıştır. Bu kanun, bilhassa bunların bu haklarını temin etme bakımından ehemmiyetli olacaktır.

Muhterem arkadaşlar, Bütçe Encümeninin esbabı mucibesinde (Bu öğretmenler yalnız E cetveline dâhil olmaları ve muvakkat addedilmeleri sebebiyle) Muvakkat Encümenin mütalâası reddedilmiştir. Bu ücretli öğretmenlerin, 17 yıl çalışan bu arkadaşların muvakkat addedilmemeleri lâzımgelir kanaatindeyim. Bundan başka geçen sene Yüksek Meclisin kabul ettiği azınlık okullarındaki ücretli öğretmenlerin kadroya geçirilmeleri hakkındaki kanunla bu yardımcı öğretmenlerin durumu arasında hiçbir fark olmamak lâzımgelir. Geçen sene Yüksek Meclis azınlık okullarındaki öğretmenlere bu hakkı vermiştir. Bu sebeple yardımcı öğretmenlere de aynı hakkı vermesinin tabii olduğu gibi bir kanaate sahib olduğumu ifade etmek istiyorum. Bu arz ettiğim mütalâalara göre yardımcı öğretmenlik yapmış bulunan arkadaşların durumunun Hükümetin tefsir talebine ve bilhassa Şûrayı Devletin vermiş olduğu kararlara daha uygun kılınması için Muvakkat Encümen raporunun kabul edilmesini; dolayısıyla, Bütçe Encümeni raporunun reddedilmesini arz ve teklif ediyorum, efendim.

REİS — Muammer Alakant, buradalar mı? (Yok sesleri..) Buyurun, Server Somuncuoğlu...

SERVER SOMUNCUOĞLU (Sinob) — Muhterem arkadaşlarım; benzeniz Bütçe Encümeni üyesiyim, fakat Muvakkat Encümen mazbatasına taraftar bir arkadaşınızım. (Bravo sesleri) Bu mesele, encümeninde görüşüldüğü zaman benzeniz yoktum ve orada mütalâamı serdetmek imkânını bulamadım. Şimdi, muhterem arkadaşlarımın, genişliğine ve derinliğine bu mesele hakkında verdikleri izahatı benzeniz tekrar etmek istemiyorum. İki nokta üzerinde Muhterem Heyetinizin dikkatini çekmek isterim:

Birincisi; bir içtimai emniyet müessesesi olan emeklilikte sırf şekli birtakım noktalara dikkat ederek bir hakkın ziyana meydan vermek bir cemiyetin menfaatine uygun hareket etmek demek olmaz. Yüksek Meclis muhtelif meseleler zımında aldığı kararla bu noktayı tedvin etmiştir.

• Şimdi, (E) cetvelinden maaş alan öğretmenlerin, yaptıkları hizmet bakımından, hakikaten burada şimdiye kadar sayılan diğer kollarda hizmet etmiş vatandaşlardan farklı olmadıkları aşikârdır. Diğer taraftan geçen devre Yüksek Meclis, mahiyeti bakımından muvakkat olan Büyük Millet Meclisi üyeliği gibi bünyesi siyasi olan hizmetleri emeklilikte saymak gibi bir noktayı kabul ve memur olanların bu husustaki kıdemlerine zam esasını tedvin etmiştir.

Demek oluyor ki, Büyük Millet Meclisi bünyesi itibariyle siyasi bir heyettir, burada çalışan arkadaşların hizmetleri bir devre ile mukayyettir, devre ise dört senelik bir muvakkat zaman ifadesidir. Böyle olmasına rağmen memur üyelerin hizmet müddetlerine ilâve edilmesini vâzu kanun kabul etmiş ve emeklilik için bunu esas tutmuştur. Bu böyle olunca devletin, diğer memurları için aynı derecede, hattâ daha fazla, himayekâr olması elbetteki daha mantıki bir neticedir.

Sonra arkadaşlar, bu tefsirin Büyük Millet Meclisine sevki şekli de dikkat nazarlarını çekecek bir ehemmiyet taşır. Şûrayı Devlete müracaat etmiş bir vatandaşın oradan aldığı karar bir kaza merciinin kararıdır. Şimdi Maliye Vekâleti, bunun önünü almak ve nevama kaziyei muhkeme haline gelmiş olan bu kararları, teşriî Meclisin tasarrufu ile, yok edebilmek için tefsir yoluna gitmiştir. O halde vereceğimiz karar teşriî tasarrufla kazai mercilere verilmiş olan bir kararın da iptali cihetine gitme yolunu bel-

ki de açacaktır. Bu şekil ise, Anayasanın ruhuna mugayirdir. Bu iki cepheden Muvakkat Encümenin dayandığı noktalar, istihdaf ettiği gayeler tamamen mâkul ve adalete uygundur. Zaten kaza mercilerinin bu vesile ile verilmiş olan kararlarının da adalete ne derece uygun olduğunu isbadeder. Bu vaziyet karşısında bendeniz de Bütçe Encümenin mazbatasının reddini ve Muvakkat Encümenin anlayışına uygun kararın kabulünü Yüksek Heyetinizden rica ederim.

BÜTÇE ENCÜMENİ M. M. MAZHAR ŞENER (Giresun) — Muhterem arkadaşlar; hâkikaten öğretmenlik gibi çok kutsi bir vazifede bulunmuş bir kısım vatandaşlarla alâkalı bir kanunun müzakeresinde ifade edilen hakların aleyhinde konuşmak çok güçtür. Fakat Bütçe Encümeniniz olarak bizim burada bu mevzudaki noktai nazarımızı verirken daha ziyade malî kanunlarımızda bu hususa aidolarak tesbit ettiğimiz sistem ve ahengi muhafaza etmek endişesi ile hareket etmiş bulunduğumuzu evvel emirde arz etmek isterim.

Arkadaşlar ifade edilen mevzu hepinizin malûmudur. Şimdi bendeniz bu mevzuda şunu arz etmek istiyorum; bütün konuşan arkadaşlarımız bu orta öğretimde çalışan bu arkadaşların hizmetlerinin muvakkatlık vasfının aleyhinde bulunmadılar, yalnız birbirini tevali eden kanunlarla muvakkatlık müddetinin on yedi sene gibi bir müddete baliğ olduğunu ifade ve bu hizmetlerinin bir süreklilik arz ettiğini ve bizatihi hizmetin mahiyetini ileri sürerek bunların diğer memurlardan farksız olarak Emekli Sandığının borçlanma hükümlerinden istifade etmesini ileri sürmektedirler.

Muhterem arkadaşlarım; bugünkü mevzuatımıza göre muvakkat vazife deruhte eden bir memur, vazifesi ne olursa olsun, Emekli Sandığı Kanunu muvacehesinde emekli statüsüne tâbi değildir. Bir kere bunu peşin olarak arz etmeye mecburum. Muvakkat memuriyet, bugünkü emekli rejimimizde devlet memurluğu ve dolayısıyla Emekli Sandığı Statüsüne tâbi değildir. Bunun vazih olarak bilinmesi lâzımdır.

Arkadaşlar 17 sene hizmete işaret ettiler. Bu kanunla 17 sene hizmet etmiş olanlar vardır. Fakat bu 17 sene müstakar değildir. Ancak Ziya Termen arkadaşımın fikrinde olan sayın arkadaşlarımız, hizmet müddetleri 17 seneye bâliğ ola-

bilecek bir küçük kadronun borçlandırılmasını isterken bunu, 17 veya daha fazla sene bu ve bu gibi işlerle iştilgal eden büyük bir kitleye teşmil etmek suretiyle, öyle zannediyorum ki, meseleyi hiç de arzu edilmeyecek bir istikamete doğru götürmektedirler.

Muhterem arkadaşlar; şimdi Yüksek Heyetiniz bu mevzuda eğer bu öğretmen arkadaşların hizmetlerinin borçlanmaya esas olmasını kabul ettiği takdirde bu Emekli Sandığı Kanununda mevcut prensiplerin hilâfına ve mevcut sistemi rahnedar eden bir şekil almış olacaktır. Bunun için hatırlatmak isterim; bütçe kanunlarına bağlı bir E cetveli vardır. Bu E cetvelindeki hizmetler muvakkattir ve bir senelik bütçe kanunlarıyla, bir sene için alâkalı vekâletler tarafından kullanılmaktadır. Buna rağmen arkadaşlar her sene Yüksek Heyetinizden çıkan bu kadrolara istinaden aynı kadroları işgal eden kimse-ler vardır, 10 - 20 seneden beri bu E cetvelindeki kadroları işgal edenler mevcuttur. Ve bunlar arasında hattâ, Maarif Vekâletine aidolan E cetvelini tetkik ederseniz görürsünüz ki, öğretmen kadroları mevcuttur. Yine Nafia Vekâletine ait E cetvelinde mühendislik kadroları mevcuttur. Binaenaleyh bu E cetveli mevzuunda karar verirken ileride Emekli Sandığı Kanununun bu noktasında büyük rahneler açılacağını hesabetmek lâzımgeldiğini arz etmek isterim. Bendenizin mâruzatım bundan ibarettir, takdir Yüksek Heyetinizindir.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Bir sual.

REİS — Buyurun.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Efendim; E cetvelinde mevcud olup da bu şekilde diğer vekâlet kadrolarında uzun müddet devam eden vazifeli var mıdır? Var ise miktarı nedir? Bunu takiben onun da gelmesi muhtemel midir?

BÜTÇE ENCÜMENİ M. M. MAZHAR ŞENER (Giresun) — Bugün E cetvelinde mevcut olup da her sene aynı şekilde devam eden kadrolar mevcuttur. Ve hukuki mahiyeti itibariyle tamamen aynıdır. Bu kanunu arkadaşlarımızın istediği şekilde Geçici Komisyon raporunu kabul edip de muvakkat öğretmenlere bu istifadeyi verdiğimiz takdirde senelerce hizmetler görer. arkadaşlarımızın da karşınıza bir teklifle geleceğini arz etmek isterim.

REİS — Bahri Turgut Okaygün.

BAHRİ TURGUT OKAYGÜN (Tunceli) — Muhterem arkadaşlarım, öğretmen deyince insanın gözleri önünde Türk evlâtlarının ve hepimizin ruh yapısını inşa eden çok muhterem bir zümrenin heyeti umumiyesi canlanmaktadır. Görüyorum ki, arkadaşlar için prensibi üzerinde değil, teferruatı üzerinde durmaktadırlar. Bu işi halledecek ancak ve ancak Yüksek Mecisin Bağlı bulunduğu yüksek prensiplerdir. Şûrayı Devlet böyle bir karar vermiş olabilir, ama o bu kararı verdiği zaman Türkiye Büyük Millet Meclisi adına vermiştir. Binaenaleyh, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına verilen bir kararın, elbet-teki, bu Meclisi Âli tarafından iptal edilmesi daima mümkündür. Büyük Millet Meclisi kazai kararların neresinde hakikata ve adalete münafi bir keyfiyet görürse elbette onları iptal etmek, bozmak hususunu bir vazife addeder. El cetveli üzerinde, Emekli Kanununun prensibi üzerinde durmak, bendenizce, teferruatla işigal mahiyetindedir. Dâva salâhiyet meselesi değildir, zımnen kesbi katiyet etmiş ve aynı zamanda müktesep hak haline gelmiş olan haklarına kavuşturmak suretiyle muallimleri bugünkü vaziyetten kurtarmak lâzımdır.

17 sene bir ömrün dörtte biridir. Kendisini bu mesleke vermiş, iştiyakını burada tatmin edebilmiş olan öğretmenleri, (ki esasen bunlar tasfiyeye uğramıştır ve ancak bu tasfiye sonunda ehliyet gösterenler mesleke devam etmektedirler) bu vatandaşları içtimai adalete kavuşturmak icabettiğine kaaniim. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

REİS — Halil İmre.

BÜTÇE EN. REİSİ HALİL İMRE (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar; mevzuun ne kadar hepimizin malı olduğunu arkadaşların bu mesele üzerindeki alâkalarından istihracetmek pekâlâ mümkündür. Hepimizin her vatandaşın bu kanuna karşı ne dereceye kadar hassas olduğumuz ve bunun yanında devlet ve âmmenin hukukuna da ne dereceye kadar riayetkâr bulunduğumuz geçen delilleriyle sabittir. Filhalka gerek devlet ve gerek vatandaş ilgilendiren bu meselelerde hep aynı alâkayı göstermekteyiz. Zümrevi veya sekter şu grupta veya bu grupta hiçbir farkı hassasiyetimiz yoktur. Mâruzatımız sadece hâdisenin tenvirine hizmet etmekten ibarettir.

Bir kere şunu arz edeyim, arkadaşlarımız Devlet Şûrası kararından bahsettiler. Biz Devlet Şûrası kararıyla alâkadar değiliz. Devlet Şûrası kararını iptal de etmiyoruz. İptal vazifesinin bizim salâhiyetimiz dâhilinde olmadığı aşikârdır. Bize bir tefsir gelmiştir, Tefsirin neticesinden sonradır ki yeni bir hukuk sahasının açılması keyfiyeti mevzuubahistir, biz bu hizmeti yapıyoruz. Vazın kanun olarak vazifemiz evvelki kanun ve tatbikatımıza bundan sonraki anlayışa göre istikamet vermektir. Bu itibarla ne bir kazai salâhiyete karşı teşrîi tecavüz, ne de bir kazai kararın iptali mevzuubahis değildir. Heyeti aliyeniz önünde söylemek zaittir, Devlet Şûrası kararları ancak dâvalı ile dâvacı arasında kalan meselelerdir.

Bunu böylece arz ettikten sonra meseleye gelelim, mesele nedir? Mesele, maarifçi arkadaşlarımız hakikaten pek kifayyetle ve vuzuhla ifade ettiler. Sadece bir noktasını, ihmal ettiler demiyeyim ama, meskût geçtiler. O nokta şudur : 1934 senesinde bir yardımcı öğretmenlik ihdas edilmiştir.

Bu noktaya bilhassa dikkatinizi rica ederim, öğretmenlik değil. Öğretmenliklerin bundan evvel bugüne kadar âmme hizmetleri içindeki istikrar ve menşini ve bugüne kadar ne demek olduğunu hepimiz takdir ederiz. Ama ihdas edilmiş olan muvakkatlık resmî hizmete değil, hizmetlinin şahsına aittir. Niçin?

Zira hizmetlinin o hizmete kifayyetinin ve bizzat o hizmetlilerin teşhis ve tâyininde bugün mer'i olan kanunlara uygun evsafta kimselerin bulunmaması rol oynamıştır. Daimî öğretmenliği veya sadece öğretmenliği ret etmiş falan... Katiyen. Ne raporumuzda ne sözlerimizde öğretim hizmetlerinin muvakkatlığı babında hiçbir şey yoktur, olmamıştır. Ama öğretmenlerdeki evsaf kanunen olduğu gibi temin edilmediği ahvalde bir müddete inhisar etmek üzere muvakkat öğretmenlik ihdas edilmiştir. Müddeti üç sene idi. Üç senede yetiştirilemedi; 1951 e kadar temdit edildi.

BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Muvakkat olur mu o zaman?

HALİL İMRE (Devamla) — Kindir onu söyleyen arkadaş? 1951 e kadar. 1951 senesinde bu muvakkat öğretmenlerin daimî kadroya geçmeleri bir kanunla teklif ve muayyen şartları ve muayyen evsafi haiz olanların kadrolara in-

tıbakı derpiş edildi ve, alındı. Bu İntibak Kanunu dolayısıyla muvakkat yardımcı öğretmenler daimî kadroya alındığı zaman emeklilik vaziyetleri de mevzuubahs oldu. Fakat raportör arkadaşımın da ifade ettiği gibi, Emekli Sandığı hukuki bir sistem olarak E cetveline dâhil olanların Sandığa alınmalarının derpiş edilmemiş olması, işi iğlâk değildir, bilâkis âtiye karşı, bu müessese içinde bulunanların haklarının korunması mülâhazasına müsteniddir.

Muhterem arkadaşlar; borçlanma müessesesi, Emekli Sandığı bütün memur arkadaşların müşterek malıdır. Mümkün olduğu kadar, bugün oraya hissedar olanların haklarını korumak da sizin vazifenizdir. Bu itibarla borçlanma müessesesi ancak 5434 sayılı Kanunun ihdası sırasında bir intibak zarureti hükmü olarak kabul edilmiştir. Bunun sık sık istimal edilmemesi lâzımdır. Mesele, 3 - 5 arkadaşın intifai, mahrumiyeti veya memnuiyeti değildir, bir müessesenin kuruluş salâbetinin prensipleri içinde ona ait hakların korunmasını rica etmekten ibarettir. (Reye sesleri).

REİS — Bir dakikanızı istirham ederim. Hâkim olacak, usul ve reylerinizdir. Söz almış arkadaşlar mevuttur, kifayeti müzakere takrihi dahi vardır. Fakat yine nizamname gereğince, encümen konuştuğu için, son söz mebusun olduğuna göre sırada Behzat Bilgin vardır, ona söz vereceğim. Yalnız Behzat Bilgin arkadaşımızdan şu ciheti sormaya mecburum : Raporda muhalefet şerhiniz var mı, aleyhte mi konuşacaksınız?

BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Raporda muhalefet şerhim vardır...

MAZHAR ŞENER (Giresun) — Lehinde olanlar konuşamaz mı?...

REİS — Efendim, Bütçe Encümeni raporunda Behzat Bilgin arkadaşımızın inzasını görüyoruz. Raporun aleyhinde konuşmamaları icabeder. Fakat muhalefet şerhi vardır, onun için konuşmak istiyorlar...

BEHZAT BİLGİN (İzmir) — Raporun aslında muhalifim diye şerh vardır, fakat matbu nüshaya geçirmeyi unutmuslar. Mesele bundan ibarettir. Bu meselede Bütçe Encümeni maalesef acele ve yanlış bir karar vermiştir. Meseleyi şu noktadan ele alıyor; bu hizmet muvakkattır diyor. Muvakkat olduğu için de emeklilik hakkından ve borçlanmadan istifade etmemesi lâzım-

dır. Bir hizmetin muvakkat olması yalnız ihdasında muvakkatlık gözetilmesiyle telif edilemez. Devamında da bu muvakkatlığın tahakkuk etmesi lâzımdır. 17 sene devam eden bir hizmetin muvakkat olduğunun aklen ve mantıkan kabul edilmesi zannediyorum ki imkânsızdır.

Muvakkat öğretmenlik iktisabeden bir arkadaş üç sene vazife gördükten sonra eğer yardımcı öğretmenlik müessesesi fiilen ilga edilmiş olsaydı bu arkadaş başka bir memuriyet iktisabedecek ve orada asgari kademedden başlasa dahi hem tekaütlük haklarından ve hem de 14 senelik derece tereffülerinden istifade edecekti. Halbuki Hükümet bu arkadaşların hizmetlerinden istifade ediyor, üç sene geçiyor; vazifeye devam ediniz deniyor. Altı sene geçiyor, yine vazifeye devam ediniz deniyor ve nihayet 17 sene bu işte devam ediyorlar. Bu hizmetlerini iyi yaptıkları şununla da sabittir ki ehliyet imtihanlarını kazanıyorlar ve daimî kadroya intikal ettiriliyorlar. Demek ki bunlar 17 seneden beri daimî kadroda çalışacak vaziyettedirler. Fakat menşeleri meslekî okul olmadığı için bunlar başlangıçta 60 lira gibi küçük bir ücretle çalıştırılmışlardır. Yani 17 sene feragatle çalışmışlardır. Ondan sonra ehliyetleri sabit olmuştur, kadroya alınmışlardır. Ve kadroya alındıkları halde encümen kendilerine (17 sene çalışmışlarsa da muvakkattirler, dolayısıyla bu haktan istifade edemezler) diyor. Şimdi encümen sözcüsü arkadaşım Mazhar Şener Bey (E) cetvelinde emsali vardır dediler. (E) cetvelinde bu şekilde emsali yoktur. (Vardır sesleri) Müsaade buyurun arkadaşlar, (E) cetvelindeki emsal şudur. Bizim (D) cetvelinden ücret alan memurlar, âzami ücret olarak sadece 650 lira alırlar zannedirim...

MURAD ÂLİ ÜLGEN (Afyon Karahisar) — 875 liradır..

BEHZAT BİLGİN (Devamla) — Mütahhas teknisiyen sıfatı verilen, daimî olan bir memura (E) cetvelinden 875 liraya kadar ücret verilmektedir ve bu vaziyette (E) cetvelinden birçok teknisiyenler vazife almış ve çalışmışlardır. Fakat (E) cetvelinde 65 - 75 lira ücretle 17 sene çalıştırılmış müstahdeme tesadüf etmek imkânsız bir şeydir. Bir defa hizmet devamlılık arz ediyor. Ve bu hizmet bir öğretmenlik hizmetidir ve ehliyetle ifa edilmiş olan bir hizmettir.

Sonra diyorlar ki, «borçlanma müessesesinden faydalanamazlar.» Arkadaşlar, borçlanma müessesesi ilk defa olarak mı sonradan verilmiş bir emeklilik hakkında istimal ediliyor? Bunun birçok emsali vardır. Borçlanma müessesesi bir hakkı müktesep müessesesi değildir. Kanunda mevcudolan bir hakkın istimali suretiyle de bu müesseseden istifade edilir. Bu arkadaşlarımız da kadroya geçtiklerine göre bu haktan istifade etmek talebinde bulunmuşlardır. Encümen bunu reddetmek için şöyle bir mütalâa serdetmiş. Arkadaşlar diyor ki, muvakkat öğretmenlik ifa etmiş olanlardan bugün 875 lira ücretle devletin falan dairesinde hizmet görenler vardır. Meselâ İngilizce öğretmenleri İngilizce bildikleri için falan dairede 875 lira ücret alabiliyor. Bunlar da müracaat edip 875 lira üzerinden emeklilik hakkının bağlanmasını istiyecek. Bir hesap yaptılar, bütün yardımcı öğretmenler bu vaziyette imişler gibi, bilmem kaç milyon lira tutuyormuş, diyorlar. Bunlar belki birkaç kişi olabilir. Esasen devlet kadrosunda olmadıkları için bu vaziyetten istifade edebilirler. Yardımcı kadrosunda olanlar 18 sene hizmet etmiş insanlardır. Bunu reddetmek Meclisin ulviyetine ve hak ve nasfet kaidelerine uymaz. (Bravo sesleri) Bu sebeple Bütçe Encümeninin raporunun reddiyle Muvakkat Encümen mazbatasının kabulünü istirham ederim.

REİS — Kifayet takrirlerini okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Mesele tavazzuh etmiştir. Müzakerenin kâfi görülerek reye vaz'ını arz eylerim.

Rize Mebusu
Kemal Balta

Yüksek Reisliğe

Mesele aydınlandığından müzakerelerin kifayetinin oya vaz'ını arz ederim.

Çanakkale
Servet Sezgin

REİS — Kifayet takrirlerini reyinize arz ediyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Takrirler var, okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Muvakkat Encümen mazbatasında verilen mufassal malûmat ve şifahi mâruzatımın göz

önünde tutularak Bütçe Encümeni mazbatasının reddi ile Muvakkat Encümenin tesis teklifinin kabul edilmesinin Heyeti Umumiyenin tasvibine arz edilmesini saygılarımla rica ederim.

Sivas Mebusu
Bahattin Örnekol

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz edilen sebeplerle Bütçe Encümeni raporunun reddiyle Muvakkat Encümen raporunun kabulünü arz ve teklif ederiz.

Denizli Mebusu Rize Mebusu
Baha Akşit Ahmet Morgil

Yüksek Riyasete

Müzakere edilmekte olan orta tahsil yardımcı öğretmenlerine dair Bütçe Encümeni mazbatasının reddinin oya arzını rica ederim.

27 . I . 1956

Malatya Mebusu
Nuri Ocakcioğlu

REİS — Efendim; takrirler aynı mahiyettedir. Bütçe Encümeni raporunun reddini tazammun etmektedir. Kabul veya ademi kabul Heyeti Âliyenize aittir.

Bütçe Encümeni raporunun reddini mutazammın olan takrirleri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler takrirler kabul edilmiştir. (Alkışlar)

Muvakkat Encümenin mazbatası vardır ve bir tesis yapmıştır, bir metin hazırlamıştır.

Bu mazbata ve metnin, heyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen var mı efendim?.. Yok. Maddelelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Geçici 65 nci Maddesine Bir Fıkra Eklenmesine dair kanun

MADDE 1. — 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 65 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

L) 2624, 3299, 3976, 4504 ve 5286 sayılı kanunlarla yardımcı öğretmen tâyin edilmiş olanların işbu hizmetlerde geçirdikleri müddetler.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Yukardaki fıkra hükümlerinin tatbikinde geçici 65 nci maddedeki altı aylık müddet bu kanun meriyete girdiği tarihte başlar.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?.. Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunu İcra Vekilleri Heyeti yürütür.

REİS — Maddeyi kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Birinci müzakeresi sona ermiştir.

2. — *Türk Tıbbileri Birliği hakkındaki 6023 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin tefsiri hakkında Başvekâet tezkeresi ve Sıhhat ve İçtimai*

Muavenet ve Adliye encümenleri mazbataları (3/228) (1)

REİS — Mazbatayı okuyoruz efendim. (Mazbata okundu)

REİS — Söz isteyen...? Yok. Mazbatayı reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — *Rize Mebusu İzzet Akçal ve Niğde Mebusu Hüseyin Avni Göktürk'ün, tescil edilmiş birleşmelerle bunlardan doğan çocukların cezasız tesciline dair kanun teklifi ve Dahiliye, Adliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/17)*

REİS — Bu, açık reye konulması gereken bir kanun teklifidir. Riyaset Divanı bir saat tatili müteakip ekseriyetin olacağına maalesef kâni değildir. Bu itibarla 30 Ocak 1956 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere maalesef İnikadı kapatmaya mecbur oluyorum.

Kapanma saati : 16,30

(1) 48 sayılı matbuza zaptın sonundadır.

TASHİHLER

Bu zapta bağlı (48) sıra sayılı mazbatada aşağıdaki tashihler yapılacaktır :

Sayfa	Sütun	Satır	Yanlış	Doğru
6	1	1	Tebiblerin	Tabiplerin
6	1	7	Reisliğinizce	Reislikçe
6	1	9	Müzakere edildi	Müzakere edildi :
6	1	10	Tescil isteği biri	Tescil isteği, biri
6	1	11	Yen fakat	Yen, fakat
6	1	15	Vermek lâzım	Vermeleri lâzım
6	1	18	Birliğ	Birliği
6	1	33	I, II, III	1, 2 ve 3
6	2	9	Sıhhat ve Muavenet Encümeni mazbatasında belirtilen kanaate aynen iştirakle	Bu sebeplere binaen

Devre : X
İçtima : 2

S. SAYISI : 48

Türk Tabipleri Birliği hakkındaki 6023 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Sıhhat ve İçtimai Muavenet ve Adliye encümenleri mazbataları (3/228)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı: 72 - 14/2049

1 . VII . 1955

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Serbest icrayı sanat etmiyen memur tabiplerin Tabip Odalarına kaydedilip edilmeyeceği ve bu gibilerden ne miktar aidat alınması lâzımgeldiği hususunda 6023 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin tefsirine dair Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletinden alınan 11 . VI . 1955 tarihli ve 5728 sayılı yazının sureti bağlı olarak sunulmuştur.

Geređinin yapılmasına müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil
A. Menderes

Özeti : Serbest icrayı sanat etmiyen memur tabiplerin Tabip Odalarına kaydedilip edilmeyeceklerine ve bu gibilerden ne miktar aidat alınacağına dair.

Başvekâlet Yüksek Makamına

Devlet hizmetinde çalıştıkları halde serbest sanat icra etmiyen tabiplerden alınması lâzımgelen aidat miktarı hakkında Tabip Odaları ile bu kabîl memur etibba arasında görüş ayrılığı bulunması hasebiyle yalnız memuriyet yapan tabiplerin vermekle mükellef oldukları aidat miktarının İstanbul Valiliğinden sorulması üzerine keyfiyetin tetkiki neticesinde, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun 8 nci maddesinin B fıkrasının birinci bendi hükmüne istinaden hariçte bir sanat icra etmiyen bu gibi memur tabiplerden senede 6 lira aidat alınması icabedeceği mahalline bildirilmiştir.

Bu yazımızın, İstanbul Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanlığına tebliğ edilmeği üzerine verilen cevapta, memur hekimlerin bu vazifeleri ifa edebilmeleri için hekim olmalarının birinci derecede şart bulunduğundan bahsile muayenehane açmıyan ve serbest tababet yapmıyan bu kabîl memur hekimlerden de serbest icrayı sanat eden tabipler gibi senede 18 lira aidat alınması lâzımgeleneğinin merkez konseyinin kararına istinaden tekrar mülhakata tamim olunduğu belirtilerek bu hususun yeniden tetkikinin talebedilmesi dolayısıyla bu durumda olan memur etibbanın tabip odalarına yazılmak mecburiyetinde olup olmadıkları ve odalara kaydedilenlerin hariçte ücret mukabili veya parasız olarak icrayı sanat eylediklerinin tesbit edilememesi halinde, yılda kaç lira aidat vermeleri lâzımgeldiği hususunda Devlet Şûrasından istişari mütalâa istenilmiştir.

Devlet Şûrası Umumi Heyetinin 12 . VII . 1954 tarih ve 226-222 sayılı Kararı ile tasvibedilen 3 ncü Dairenin 6 . VII . 1954 tarih ve 63-74 sayılı istişari Kararında bu mevzu etraflı bir tahlile tâbi tutularak serbest icrayı sanat etmiyen memur etibbanın tabip odalarına kaydolmaya mecbur olmadıkları neticesine varılmış bulunmaktadır.

Sözü geçen istişari karar örneği, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyine tebliğ edildiği halde Konsey Başkanlığınca bâzı mütalâalar serdiyle eski düşüncede ısrar edilerek bu kabil memur etibbanın tabip odalarına kaydolmaları ve senede 18 lira aidat ödemeleri icabedeceğinden bahsile kanun hükmüne riayet etmeyenler hakkında 6023 sayılı Kanunda zikredilen cezai müeyyidelerin tatbik edilmesi hususunun yeniden mülhakata tamim edildiği anlaşıldığından memur etibbanın durumu dolayısıyla vekâletimiz ile sözü geçen merkez konseyi arasında çıkan bu ihtilâfın esaslı bir neticeye bağlanması zaruri bulunduğu cihetle, işin katî bir şekilde halli için bu hususta T. B. M. Meclisinden tefsir kararı istihsalı uygun görülmüş ve meselenin teknik ve hukuki cepheleri aşağıda etraflı şekilde arz ve izah olunmuştur.

6023 sayılı Kanununun 8 nci maddesi tabip odalarının gelirlerinden bahsetmektedir. Bu maddenin «B» fıkrasına göre, hiç sanat icra etmeyen tabiplerden senede (6) lira, muayenehanesi olmayıp da sanat icra edenlerden senede (18) lira, muayenehanesi olanlardan ise yılda (24) lira alınması iktiza etmektedir.

Tabiplerden alınacak aidat miktarında, icrayı sanat edilip edilmemesi ve muayenehane bulunup bulunmaması hususları esas ittihaz edildiğine göre, meselenin bu noktadan mütalâası lâzımgelmektedir.

Her hangi bir tabibin devlet hizmetinde çalışması, memuriyet vazifesinin ifasından ibaret olup, bunun her zaman icrayı sanat şeklinde telâkkisi doğru görülememektedir. Memur etibbanın bâzı teşkilâtta hekim kadrosunda idari vazifelerde çalışması keyfiyeti, ifayı memuriyet vasfını değiştirecek mahiyette değildir.

Türk Tabipleri Birliği Kanununun 49 ncu maddesinde, memur olsun, serbest olsun, Yüksek Haysiyet Divanı kararıyla geçici olarak sanat icrasından menedilen âzaların hiçbir suretle sanatlarını icra edemeyecekleri yazılı olmakla beraber, sanat icrasından meni müddetince memur âzaların memuriyetle ilgili vazifelerine hâlel gelmeyeceği tasrih edilmiş bulunmaktadır. Bu madde hükmü de, icrayı sanatla ifayı memuriyetin tamamıyla birbirinden ayrı mahiyet arz ettiğini göstermeye kâfidir.

Gerçi, aynı kanununun 7 nci maddesinde, sivil ve askerî tabiplerle dış tabiplerinin, buldukları vilâyet veya mıntaka içinde tabip odalarına yazılmak ve âzalık vecibelerini yerine getirmekle mükellef oldukları tasrih edilmiş ise de, bu maddedeki sivil tâbirinin mutlak şekilde (memur etibba) mânasında kullanıldığını kabule imkân yoktur. Bu maddedeki (sivil) tâbiriyle daha ziyade asker olmıyan tabipler kastedilmiştir. Memuriyetle alâkası bulunmadığı halde serbest icrayı sanat eden tabipler ile, memuriyetle birlikte tababet icra eden hekimler de bu tâbirin şümulü dâhiline girmektedir.

7 nci maddenin son fıkrasında, tabip olmakla beraber icrayı sanat etmemek halinin mevcudolabileceği kabul edildiğine göre, bu hususta memur olduğu halde hiç icrayı sanat etmeyen tabiplerin odalara kaydolmaya ve aidat vermeye mecbur edilmeyecekleri yolundaki noktai nazarımızı teyideylemektedir.

Sözü geçen 7 nci maddede, asker olmıyan memur, etibbadan bahsedilmemesi keyfiyeti, bunlardan yalnız sanatı ile iştigal edenlerin odalara girmeye mecbur olduklarını ve icrayı sanat etmeyen memur hekimlerin ise odaya yazılmak hususunda hakkı hıyara malik olduklarını göstermektedir. Zira bütün memur tabiplerin odalara kaydedilmeleri lâzımgeldiğinin kabulü halinde, aşağıda izah edileceği veçhile tabiplikle hiç alâkası olmıyan bâzı hizmetlerde çalışan hekimlerin de aidat vermesi gibi bir netice ile karşılaşılması ihtimali vardır ki, bu neticenin hukuk prensipleriyle kabili telif olmıyacağı arzdan vârestedir.

Hükümet tarafından teklif edilen Türk Tabipleri Birliği Kanununa ait lâyihanın 9 ncu maddesinin «B» fıkrasının 1 nci bendinde; maaş, ücret, gündelik, tazminat ve huzur hakkı alıp sanatlarını serbest olarak yapmıyan tabiplerden yılda 6 lira aidat alınacağı yazılı olduğu halde, bu teklif Sıhhat ve İctimai Muavenet Encümeninde tadil edilerek bugünkü haliyle 6 nci maddeye alınmak suretiyle kanunlaşmış bulunmaktadır.

Hükümet teklifinin daha umumi bir şekilde değiştirilerek hiç sanat icra etmeyenlerden 6 lira alınmasının uygun görülmesi ve sanatıyla iştigal etmeyenlerin birliğe yazılmaya mecbur tutulma-

ması, tabiplik yapmayan memurlardan 18 lira alınmasının doğru olmayacağı yolundaki kanaatimizi takviye etmektedir.

Mezkûr kanunun T. B. M. Meclisinde müzakeresi sırasında, memur etibbadan alınacak aidat miktarı münakaşa edilmiş olup bu husustaki müzakereler, mevzuu az çok aydınlatmakta ise de, bilûmum memur hekimlerin durumunu halletmeye kâfi görülmemektedir.

T. B. M. Meclisinin 21 . I . 1953 tarihinde yapılan 31 nei birleşimine ait tutanak dergisinin 370 ve 371 nei sayfalarında memur etibbadan alınacak aidat miktarı hakkında izahat mevcuttur. Bu zabıtların tetkikinden de müsteban buyurulacağı üzere, Antalya Mebusu Burhanettin Onat, İcrayı sanat eden hekimi hasta muayene ve tedavi eden insan olarak tarif etmektedir. Bu tarife göre, hasta ile karşı karşıya gelerek tedavi ve muayene ile iştigal etmiyen memur etibbanın icrayı sanat ettiği nasıl kabul edilebilir?

Her ne kadar Ankara Mebusu Dr. Talât Vasfi Öz'ün bir suali üzerine, Adliye Encümeni sözcüsü Şemi Ergin'in verdiği cevapta, Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletine veya her hangi bir daireye, tabip diplomasının bahsettiği unvanla tâyin olunan ve bu unvanı kullanmak suretiyle vazife gören bir hekimin, Tabip Odasına kaydolmaya mecbur tutulması lâzımgeldiğini ileri sürmüş ise de, kanaatimizce her hangi bir vazifeye tâyin edilen bir tabibin, sırf doktor unvanı ile vazife almış olması dolayısıyla mutlaka tabip odasına yazılması icabetmez.

Diğer taraftan, aynı mevzuun, T. B. M. Meclisinde müzakeresi sırasında Burhanettin Onat, Millî Müdafaa ve Sıhhat ve İctimai Muavenet vekâletlerinde hekimlik işlerini ilgilendiren bir konu üzerinde vazife gören veya hıfzıssıhha işleriyle meşgul olan bir tabibin icrayı sanat etmiş sayılacağını iddia etmiş ise de, bu görüş ve iddianın 6023 sayılı Kanunun ruh ve maksadiyle telifi kaabil değildir. Zira Türk Tabipleri Birliği, serbest tababetin meslek şerefine uygun olarak yapılması, tabiplerin serbest tababet sahasındaki haklarının korunması ve hasta bakımı ile alâkalı iş sahalarının icrayı sanat eden tabipler arasında âdilâne bir şekilde taksimi gibi üç mühim gaye ile kurulmuştur. Bu bakımdan Türk Tabipleri Birliği Kanununda memur tabiplerin memuriyetle alâkalı haklarını korumağa ve memuriyetten mütevellit ihtilâfları halletmeğe mâtuf hiçbir hüküm mevcut değildir.

Mezkûr kanunda, serbest icrayı sanat etmediği halde sadece memur olarak çalışan tabipler için bir menfaat sağlanmadığına ve memuriyet vazifesinden münbais suçlara karşı her hangi bir tedbir alınmadığına göre, memuriyet vazifesinin ifası dolayısıyla bir hastanede bilfiil hasta muayene ve tedavi eden veya bir dairede hekimlik ile alâkalı bir vazife gören her hangi bir tabibin bu faaliyetinin serbest icrayı sanat şeklinde telâkkisi doğru olamaz. Bu sebeptendir ki, resmî bir hastanede muayene ve tedavi ile uğraşan veya Sağlık İşleri Dairesinde tababetle ilgili hizmetlerde çalışan tabiplerin icrayı sanat ettiği yolunda T. B. M. Meclisinde serdedilen mütalâalara Vekâletimizce iştirak edilememektedir.

Müzakere zabıtlarında tebarüz ettirildiği veçhile, bir yerde ticaret veya ziraatle iştigal eden tabiplerin icrayı sanat etmedikleri nasıl kabul ediliyorsa, bir memur hekimin de tababet icra ettiği ileri sürülemez.

Yukardaki izahtan çıkan neticeye göre, hastanelerde çalışan ve daima hasta ile karşı karşıya olan memur tabiplerin sırf vazifelerinin icabı olarak ifayı memuriyet zmnında hastalarla meşgul olduklarında şüphe yoktur. Fakat vazife dolayısıyla yapılan hasta muayene ve tedavisi, 6023 sayılı Kanunun anladığı mânada serbest icrayı sanat sayılamaz. Vekâletimiz teşkilâtıyla Millî Müdafaa Vekâletinin ve bâzı dairelerin hıfzıssıhha işlerinde çalışan veya tabip raporlarının tetkiki gibi teknik ve sıhhi hususat ile meşgul olan tabiplerin hekimlik işlerini ilgilendiren bir mevzu üzerinde ifayı memuriyet ettikleri kabul edilebilirse de, bunun da icrayı sanat addedilemeyeceği arzdan vârestedir.

Bundan başka Vekâletimiz Zat İşleri Umum Müdürlüğü, Teftiş Heyeti Reisliği, Müfettişlik, inşaat işleri ve saire gibi tıp mesleki ile doğrudan doğruya ilgili bulunmayan birçok idari işlerde ve büro muamelâtında çalışan mütaaddit tabipler vardır ki, bunların vazifelerinin hekim olmıyanlar tarafından görülmesi de kabildir.

Bu itibarla hastanelerde veya Hıfzıssıhha işlerinde çalışan tabiplerle mebusluk, müsteşarlık, va-

lilik, elçilik, belediye reisliği, Meclisi İdare Reisliği veya âzalığı yapan veyahut diğer idari memuriyetlerde bulunan tabiplerin sırf mebus veya memur olmalarından dolayı serbest çalışan tabipler gibi tabip odalarına yazılmaya ve hariçte serbest icrayı sanat ettikleri sabit olmadıkça senede 18 lira aidat vermeye mecbur tutulamıyacakları düşünölmektedir.

Bu itibarla, keyfiyetin bir kere de T. B. M. Meclisi tarafından tetkiki ile bu durumda olan ve serbest icrayı sanat etmiyen memur etibbanın tabip odalarına yazılmak mecburiyetinde olup olmadıkları ve kendi ihtiyarı ile kaydedilenlerin hariçte ücret mukabili veya parasız olarak icrayı sanat ettiklerinin tesbit edilememesi halinde, yılda kaç lira aidat vermeleri lâzımgeldiğı hususunda vâzı kanunun maksadının anlaşılabilmesi için 6023 sayılı Kanunun 7 nei maddesinin tefsirine delâlet buyurulmasını sayğı ile arz ve rica ederim.

Sih. ve İç. Mu. Vekili
Dr. B. Uz

Sıhhat ve İctimai Muavenet Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Sıh. ve İc. Mua. Encümeni

Esas No. 3/228

Karar No. 2

29 . XI . 1955

Yüksek Reisliğe

6023 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin tefsirine mütadair olup Yüksek Riyasetçe 3/228 sayı ile 1 . XI . 1955 tarihinde encümenimize havale buyurulan Başvekâlet tezkeresine bağlı evrak, encümenimizin 22 . XI . 1955 tarihli toplantısında Adliye, Maarif ve Sıhhat ve İctimai Muavenet vekâletleri temsilcileri huzuriyle müzakere ve tetkik edildi :

Talep haddizatında 6023 sayılı Kanununun 7 nci maddesinin tefsirine mütadair ise de, ayrıca 8 nci maddenin (b) fıkrasının I nci, II nci ve III ncü bentlerindeki sarahata rağmen hiçbir suretle icrayı sanat etmiyen memur (Asker ve sivil) tabiplerin ne miktar aidat ödiyeceklerine dair de bir hükmü ihtiva ettiği görülmüştür.

Encümenimizce 6023 sayılı Kanununun T. B. M. M. sinde I nci ve II nci müzakere zabıtları da incelendi. Bu zabıtların hiçbir suretle istibaha mahal bırakmıyacak kadar sarih olduğu hususunda ittifaka varılarak, 7 nci maddenin tefsirine bir güne mahal olmadığı anlaşılmıştır.

Tefsir talebinin ödenecek aidata taallük eden kısmına gelince; kanununun 8 nci maddesinin (b) fıkrasının 1 nci bendi hiç sanat icra etmiyenlerden (6) lira, II nci bendi muayenehanesi olmayıp icrayı sanat edenlerden (18) lira ve nihayet son kısmı muayenehanesi olanlardan (24) lira almacağını bildirmektedir.

Türk Tabipler Birliği merkez konseyince verilmiş karar karşısında memur tabiplerden (Asker ve sivil) (b) fıkrasının I nci ve II nci bentlerine uyan haller için misaller verilmesi encümenimizce tensibedilmiştir.

Şöyleki : Vekil, müsteşar, zatişleri umum müdürleri gibi vazifeleri hiçbir suretle mesai

saatleri içinde ve dışında hasta kabul ederek bir ücret almaya müsait olmyanlarla bu tarzı ihtiyar eden tabiplerin birinci bendin hükmüne göre yılda (6) lira, buna mukabil Hükümet, belediye, kıta ve hastane tabiplerinden muayenehane açmadıkları halde hasta davetine icabetle (reçete ve rapor yazarak) ücret almak suretiyle maaşlarından gayrı kazanç temin edenlerin (18) lira ödemeleri gerekmektedir.

Yukarda arz edilen sebeplere binaen tefsir talebinin ittifakla reddine karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Adliye Encümenine gönderilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Sıh. ve İc. Mu. Encümeni

Reisi	M. M.
Ankara	Çankırı
T. Vasfi Öz	K. Çığman
Kâtip	
Tekirdağ	Ağrı
N. Arman	N. Sümer
Aydın	Antalya
A. Baki Ökdem	Bilecik
Bolu	T. Oran
L. Oğultürk	Çorum
İmzada bulunamadı	A. R. Kılıçkale
Denizli	Gümüşane
A. R. Karaca	Z. Başağa
Hatay	İçel
A. M. Kuseyrioğlu	A. Köksal
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı
İstanbul	Kars
Z. Tarver	H. Erdoğan
Konya	Konya
A. Koyuncu	S. S. Burçak
	Niğde
	H. Ülkü
	İmzada bulunamadı

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Adliye Encümeni

Esas No. 3/228

Karar No. 18

9. I. 1956

Yüksek Reisliğe

Serbest icrayı sanat etmiyen memur tabiplerin Tabip Odalarına kayıt edilip edilmeyeceği ile bu gibilerden ne miktar aidat alınması lâzım geldiği hususunda, 6023 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin tefsirine dair Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletinin isteği üzerine, Yüksek Reisliğinizce Sıhhat ve İctimai Muavenet Encümeni ile encümenimize tevdi edilen mesele encümenimizce tetkik ve müzakere edildi.

Tefsir isteği biri serbest icrayı sanat etmiyen fakat müsteşarlık, zatişleri veya Sağlık Umum Müdürlüğü gibi vazifelerde çalışan memur doktorların, tabip odalarına yazılmak mecburiyetinde olup olmadıkları, diğeri de bunların yılda kaç lira aidat vermek lâzım geldiği hususuna taallük etmektedir.

Serbest icrayı sanat etmiyen memur tabiplerin, 6023 sayılı Türk Tabipleri Birliği Kanununun Büyük Millet Meclisindeki müzakereleri sırasında, geçen münakaşalara ve bu husustaki zabıtlar münderacatı ile, 7 nci maddenin açık metnine nazaran, sanatlarının gerektirdiği ilmî bilginin zaruri icapları olarak vazife gördükleri memuriyetlere tâyin edildikleri aşikâr bulunduğundan, sanatları ile iştigal ettikleri tefsire mahal bırakmıyacak kadar vazıhtır.

Sanatlarıyla iştigal ettiklerinden tabip odalarına kaydolunmaya mecbur bulunan (asker ve sivil) memur tabiplerin ne miktar aidat ödemeleri lâzım geldiği keyfiyetine gelince:

6023 sayılı Kanunun 8 nci maddesinin (b) fıkrasının I, II, III neü bentleri bu hususu yine pek vazıh bir şekilde açıklamış bulunmaktadır.

Mezkûr Kanunun 8 nci maddesinin (b) fıkrasına nazaran, vekil müsteşar, sağlık veya zatişleri umum müdürleri gibi vazifeleri hiçbir surette mesai içinde veya dışında hasta kabul ederek bir ücret almaya müsait olmalarıyla, bu

tarzı ihtiyar eden tabipler, birinci bent hükmüne tâbi olup yılda 6 lira, buna mukabil hükümet, belediye, kıta ve hastane tabiplerinden muayenehane açmadıkları halde hasta davetine icabetle (reçete ve rapor yazarak) ücret almak suretiyle maaşlarından gayrı kazanç temin edenlerin ise 2 nci bent hükmüne tâbi olup yılda 18 lira ödemeleri gerekmektedir.

Sıhhat ve İctimai Muavenet Encümeni mazbatasında belirtilen kanaate aynen iştirakle tefsir talebinin reddine karar verilmiştir.

Umumi Heyete arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Muğla	Çanakkale
N. Özsan	S. Sezgin
Kâtip	
Kocaeli	Ankara
S. Dinçer	Z. Gökçer
Aydın	Aydın
N. Geveci	C. Ülkü
Balıkesir	Çankırı
Muhalifim	C. Boynuk
V. Asena	
Çoruh	Çorum
M. Önal	M. K. Biberoglu
Denizli	Diyarbakır
İ. Hadımlıoğlu	M. H. Ünal
Erzurum	Erzurum
Z. Çavuşoğlu	A. Eryurt
Eskişehir	İsparta
H. Sezen	S. Bilgiç
Kayseri	Konya
O. N. Deniz	Söz hakkım mahfuzdur.
Konya	H. Aydın
T. F. Baran	Konya
Malatya	H. Özyörük
N. Ocakcioğlu	Maras
	M. Özsoy